

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 57 0 Пс 100443 21 Рев 2
Бања Лука, 5.1.2022. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Виоланде Шубарић, као предсједника вијећа, Росе Обрадовић и Тање Бундало, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља В. д.о.о. С., кога заступа законски заступник С.Р., против туженог Д. д.о.о. Л., кога заступа Ч.Ђ., адвокат из Б.Л., предаје у посјед машине и дијелова и накнаде штете, вриједност спора 85.249,84 КМ и по противтужби туженог – противтужитеља Д. д.о.о. Л., против тужитеља – противтуженог В. д.о.о. С., ради поврата купопродајне цијене, вриједност спора 67.150,00 КМ, одлучујући о ревизији тужитеља – противтуженог, против пресуде Вишег привредног суда у Бањој Луци број 57 0 Пс 100443 21 Пж 3 од 27.9.2021. године, на сједници одржаној 5.1.2022. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Захтјев туженог – противтужитеља за накнаду трошкова састава одговора на ревизију, се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Окружног привредног суда у Бањој Луци број 57 0 Пс 100443 18 Пс 2 од 10.9.2020. године, утврђено је да је уговор о рентном плаћању број ... од 3.11.2009. године закључен између тужитеља – противтуженог В. д.о.о. С. (даље: тужитељ), као даваоца ренте и туженог – противтужитеља Д. д.о.о. Л. (даље: тужени), као примаоца ренте престао да важи раскидом истог, обавезан је тужени да тужитељу преда у посјед и слободно располагање машине и дијелове означене у изреци пресуде и да му накнади штету на име умањења тржишне вриједности коришћених машина и дијелова у износу од 42.984,57 КМ, са законском затезном каматом од 29.10.2012. године до исплате и да му накнади трошкове поступка у износу од 7.692,03 КМ.

Истом пресудом обавезан је тужитељ да туженом исплати износ од 67.150,00 КМ, са законском затезном каматом на износе и за периоде означене у изреци пресуде и да му накнади трошкове поступка у износу од 11.728,90 КМ.

Допунским рјешењем истог суда број 57 0 Пс 100443 18 Пс 2 од 3.3.2021. године, одбијен је преостали дио захтјева тужитеља за накнаду трошкова поступка, преко досуђеног износа.

Другостепеном пресудом Вишег привредног суда у Бањој Луци број 57 0 Пс 100443 21 Пж 3 од 27.9.2021. године, жалба тужитеља је дјелимично усвојена и првостепена пресуда преиначена у одбијајућем дијелу одлуке о трошковима поступка садржане у првостепеној пресуди и у допунском рјешењу тако, што је обавезан тужени да, поред износа од 7.692,03 КМ, накнади тужитељу трошкове поступка у износу од 8.438,89 КМ (укупно 16.130,92 КМ), а преко овог износа је захтјев тужитеља одбијен, док је жалба тужитеља одбијена и првостепена пресуда потврђена у усвајајућем дијелу у противтужбеног захтјева туженог и одбијен је захтјев тужитеља за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Тужитељ ревизијом побија другостепену пресуду у „по ревидента одбијајућем дијелу“, због повреда одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права и предлаже да се побијана пресуда преиначи на начин „да се у цијелости усвоји тужбени захтјев тужитеља“, уз накнаду трошкова састава ревизије, а одбије противтужбени захтјев туженог или укине и предмет врати истом, или другом вијећу другостепеног суда.

Тужени у одговору на ревизију оспорава наводе ревизије и предлаже да се ревизија одбије као неоснована и да се обавезе тужитељ да му накнади трошкове састава одговора на ревизију у износу од 1.535,62 КМ.

Ревизија није основана.

Тужитељ захтјевом у тужби тражи да се утврди да је наведени уговор о рентном плаћању, престао да важи раскидом истог; предају у посјед и слободно располагање машине и дијелове који су предмет тог уговора; и накнаду штете на име умањења тржишне вриједности машина и дијелова у износу од 42.984,57 КМ, са каматом и трошкове поступка.

Тужени противтужбеним захтјевом тражи поврат купопродајне цијене у износу од 67.150,00 КМ, са каматама на појединачно наведене износе и за периоде назначене у изреци првостепене пресуде, уз накнаду трошкова поступка.

Расправљајући о овако постављеним захтјевима странака првостепени суд је на основу проведених доказа утврдио: да су тужитељ (давалац ренте) и тужени (прималац ренте) закључили Уговор о рентном плаћању број: ... од 3.11.2009. године, сагласно којем је предмет рентног плаћања имовина тужитеља: 1 комад трачне тестере ХТЖ 1200 С.П. плус, погоњени ваљачни транспортер са избацивачем, попречни непогоњени транспортер и транспортер за трупце; да је уговором одређено да давалац ренте даје, а прималац ренте прима у посјед и на коришћење напријед наведену имовину под уговореним условима (члан 2. тачка а); да су износ финансирања (члан 2. тачка б) и вриједност уговора (члан 2. тачка ц) утврђени у износу од 152.399,85 КМ, са роком отплате од 1.10.2009. године до 30.6.2011. године, у складу са отплатним планом, који је саставни дио уговора (члан 2. тачка ф); да је уговорено да давалац ренте задржава власништво над предметом ренте, док прималац ренте у потпуности не отплати своје уговорне обавезе по овом уговору (члан 5.); да је тужени уплатио износ од 67.150,00 КМ, а остао је неплаћени дио уговорене цијене у износу од 85.249,84 КМ; да према налазу вјештака машинске струке Д.Т. умањена вриједност трачне пиле износи 42.984,57 КМ, да преостала књиговодствена вриједност износи 87.271,71 КМ и да би њена тржишна

вриједност на дан израде налаза износила 60.000,00 КМ; да је тужитељ тужбом поднесеном 29.10.2012. године тражио да му тужени у испуњењу обавезе из уговора плати износе према испостављеним рачунима, а поднеском од 29.1.2016. године је затражио: раскид предметног уговора због неиспуњења уговорне обавезе туженог, предају у посјед машина и дијелова који су предмет тог уговора и накнаду штете; и да је тужени у завршном излагању навео, да „прихвата да тужитељу врати испоручену опрему и да му за исту исплати износ од 21.166,00 КМ на име штете за период који није застарио, али да захтијева да му тужитељ врати исплаћени износ од 67.150,00 КМ са каматом“; да је правоснажном пресудом Окружног привредног суда у Бањој Луци број 57 0 Пс 100443 12 Пс од 21.9.2016. године, раскинут предметни уговор о рентном плаћању број: ... од 3.11.2009. године, слиједом чега је тужитељ поднеском од 11.9.2019. године, у том дијелу преиначио тужбу по којој је одлучено као у изреци.

На основу овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је закључио, да уговор о рентном плаћању закључен између тужитеља (даваоца ренте) и туженог (примаоца ренте), има елементе уговора са задржавањем права својине, којег предвиђа одредба члана 540. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“, број 29/78, 39/85 и 57/89, те „Службени гласник Републике Српске“ број 17/93, 3/96 и 39/03 и 74/04, даље: ЗОО). С обзиром да је да је тужитељ поднеском од 29.1.2016. године обавијестио туженог да раскида предметни уговор, због неиспуњења уговорне обавезе од стране туженог, исти суд је позивом на одредбу члана 125. став 1. ЗОО и члана 132. истог закона, обавезао туженог да тужитељу преда у посјед машину и дијелове, ближе означене у изреци пресуде, те је полазећи од утврђења да је тржишна вриједност трачне пиле у периоду држања исте у посједу од стране туженог умањена за износ од 42.984,57 КМ, обавезао туженог да тужитељу накнади штету у наведеном износу, са каматом као у изреци пресуде.

Код оваквог стања ствари и полазећи од правила истовременог испуњења двостраних уговора (члан 122. ЗОО), првостепени суд је усвојио противтужбени захтјев туженог и обавезао је тужитеља, да из основа дјелимичног испуњења уговорне обавезе врати туженом исплаћену купопродајну цијену наведених ствари у износу од 67.150,00 КМ, са припадајућим каматама. У погледу приговора тужитеља о застарјелости потраживања туженог, цијенећи да застарни рок за поврат датог тече од дана раскида наведеног уговора (29.1.2016. године), а не од дана извршених уплата цијене, да се на враћање датог примјењују рокови прописани за стицање без основа (члан 210. ЗОО) и да потраживање накнаде штете настале повредом уговорне обавезе застаријева за вријеме одређено за застарјелост те обавезе, те да је тужба туженог у овој правној ствари поднесена 16.5.2017. године, наведени приговор је одбио као неоснован.

Другостепени суд је прихватио чињенична утврђења и правне закључке првостепеног суда, па је жалбу тужитеља дјелимично усвоји и првостепену пресуду у дијелу одлуке о трошковима преиначио, као у изреци пресуде, а у осталом дијелу је жалбу одбио и пресуду у усвајајућем дијелу противтужбеног захтјева одбио и одбио је захтјев тужитеља за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Одлука другостепеног суда заснована је на закону.

Основно правило у испуњењу уговора је дужност учесника у уговорном односу, да изврше своје обавезе из уговора и они су одговорни за неиспуњење уговорне обавезе.

Одредбом члана 124. ЗОО је прописано, да у двостраним уговорима, када једна страна не испуни своју обавезу, друга страна може, ако није што друго одређено, захтијевати испуњење обавеза или, под условима предвиђеним у идућим члановима, раскинути уговор простом изјавом ако раскид уговора не наступа по самом закону, а у сваком случају има право на накнаду штете.

У смислу одредбе члана 132. ЗОО, раскидом уговора обје стране ослобађају својих обавеза изузев обавезе на накнаду штете (став 1.); ако је једна страна извршила уговор потпуно или дјелимично, има право да јој се врати оно што је дала (став 2.); ако обе стране имају право захтијевати враћање датог, узајамна враћања врше се по правилима за извршење двостраних уговора (став 3.); а страна која враћа новац дужна је платити затезну камату од дана када је исплату примила (став 5.).

Према чињеничном утврђењу нижестепњих судова, парничне странке су 3.11.2009. године закључиле уговор о рентном плаћању, предметом којег уговора је имовина (машина и дијелови), наведени у члану 2. уговора. Како је тужитељ, као давалац ренте испунио своју уговорну обавезу, предајом у посјед предметних ствари, а тужени је, као прималац ренте, дјелимично испунио своју обавезу плаћања предмета ренте, уговор о рентном плаћању је због неизвршења уговорне обавезе од стране туженог, раскинут правоснажном пресудом Окружног привредног суда у Бањој Луци број 57 0 Пс 100443 12 Пс од 21.9.2016. године.

Имајући у виду да је тужени, у дјелимичном испуњењу своје уговорне обавезе, исплатио тужитељу дио уговорене вриједности преузетих ствари у укупном износу од 67.150,00 КМ (што међу парничним странкама није ни спорно), правилно су нижестепени судови судили када су обавезали тужитеља да врати туженом тај износ, јер туженом сагласно одредби члана 132. став 2. ЗОО припада право да тражи повраћај онога што је тужитељу дао у извршењу своје обавезе из уговора о рентном плаћању. Стога се ревизиони наводи у дијелу којим се другостепена пресуда побија у усвајућем дијелу противтужбеног захтјева туженог, не могу прихватити основаним.

Супротно ревизионим наводима, нижестепени судови су правилно примијенили материјално право, када су одбили приговор тужитеља о застарјелости потраживања по противтужбеном захтјеву туженог, при чему су за своје одлуке дали ваљане разлоге које, као правилне прихвата и овај суд, па се указује беспотребним понављање већ датих разлога у том дијелу.

Ни наводи ревизије у односу на правну квалификацију предметног уговора од стране нижестепених судова, као уговора из члана 540. ЗОО, не мијењају на ствари, код чињенице да туженом – како год се тај уговор правно квалификувао, усљед раскида наведеног уговора, сагласно наведеној одредби члана 132. став 2. ЗОО припада право на поврат плаћене вриједности предмета лизинга.

С обзиром да код испуњења уговорне обавезе (у цјелини или дјелимично), обе уговорне стране имају право враћања датог, у ком случају се враћање врши према правилима о истовременом извршењу двостраних уговорних обавеза (члан 122. став 1. ЗОО), правилна примјена материјалног и процесног права (члан 122. став 1. ЗОО и члан 74. Закона о парничном поступку „Службени гласник Републике Српске“, број 58/03 до 61/13, даље: ЗПП), налагала је да се прихвати приједлог туженог на рочишту за главну расправу од 16.5.2016. године за подношење противтужбе. Како првостепени суд то није

учинио, што је другостепени суд прихватио, то је био разлог за укидање раније другостепене пресуде од 10.2.2017. године, јер би – тек покретањем нове парнице од стране туженог, да му тужитељ врати плаћени износ, водило одуговлачењу овог поступка (у ком је доказни поступак по тужби тужитеља довршен и у ком су исти докази по тужби и по противтужби), а спор између уговорних страна проистекао је из истог основа, то јесте, предметног уговора. Из наведених разлога, немају мјеста наводи ревизије „да је тужба туженог“ неблагоприятна.

С обзиром да предмет спора није била накнада за кориштење испоручене машине и дијелова туженом, наводи ревизије у том правцу указују се неоснованим.

Насупрот наводима ревизије, нижестепени судови су правилно примијенили материјално право у разрјешењу овога спора, правилно су оцијенили проведене доказе на начин прописан одредбом члана 8. ЗПП и за своје одлуке су дали ваљане разлоге који задовољавају стандард прописан чланом 191. став 4. ЗПП.

Према изложеном побијана пресуда нема недостатака на које се указује у ревизији, а ни оних на које овај суд пази по службеној дужности (члан 241. став 1. ЗПП), због чега је ревизија тужитеља на основу одредбе члана 248. ЗПП, одбијена као неоснована.

Одбијен је захтјев туженог за накнаду трошкова састава одговора на ревизију у износу од 1.535,62 КМ, јер исти у смислу одредбе члана 387. став 1. ЗПП, не представља неопходну радњу у поступку која је утицала на одлуку по ревизији.

Предсједник вијећа
Виоланда Шубарић

Тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић